שור באדם שעשה בו קמנים כגדולים אינו

דין שחייב על הקטנים כגדולים לא אם

אמרת אדם באדם שכן חייב בארבעה דברים

תאמר בשור שאינו חייב בד' דברים ת"ל

יאו בָן יגח או בת יגח לחייב על הקטנים

כגדולים ואין לי אלא במועדין בתם מנין (6) דין

הוא הואיל וחייב באיש ואשה וחייב בבן ובת

מה כשחייב באיש ואשה לא חלקת בו בין

תם למועד אף כשחייב בבן ובת לא תחלוק

בו בין תם למועד ועוד קל וחומר מה איש

ואשה שכן הורע כחם בנזקין לא חלקת בו

בין תם למועד בן ובת שיפה כחם בנזקין

אינו דין שלא תחלוק בהן בין תם למועד אמרת וכי דנין קל מחמור להחמיר (עליו

אם החמיר במועד החמור תחמיר בתם הקל

ועוד) אם אמרת באיש ואשה שכן חייבין

במצות תאמר בבן ובת שפטורין מן המצות

ת"ל או בן יגח או בת יגח נגיחה סבתם

נגיחה במועד נגיחה למיתה נגיחה לנזקין:

בותני "שור שהיה מתחכך בכותל ונפל

על האדם נתכוין להרוג את הבהמה והרג

את האדם לכנענים והרג בן ישראל

לנפלים והרג בן קיימא פמור: גמ' אמר

שמואל יפטור ממיתה וחייב בכופר ורב אמר

פטור מזה ומזה ואמאי הא תם הוא ייכדאמר

רב יבמועד ליפול על בני אדם בבורות הכא

נמי במועד להתחכך על בני אדם בכתלים

אי הכי בר קטלא הוא בשלמא התם

ידחזא ירוקא ונפל אלא הכא מאי איכא למימר הכא גמי במתחכך בכותל להנאתו ומנא ידעינן ידבתר דנפל קא מתחכך ביה

יודע שיפול הכוחל על האדם לפיכך פטור מן הכופר כקרן שלא בכוונה ומועד דהכא ודלקמן לאו דוקא מועד בשלש פעמים אלא כלומר בדבר שנעשה מועד מתחילתו כגון שן ורגל והא דפריך לקמן כדמוקי לה במועד ליפול על בני אדם בבורות אי הכי בר קטלא הוא דייק ממתני׳ דקתני משלם הכופר ולא קחני חייב מיתה ומשלם הכופר משמע דפטור הוא מן המיתה ורש״י פירש כל הסוגיא דלקמן בע״א אבל דוחק הוא ושם אפרש בע״ה ועל פי׳ ר״ת נמי קשה דפטר רגל בכוונה לדרום על האדם ממיחה כיון שלא נתכוין להרוג א״כ ר״ש דיליף בשמעתין נזקין מקטלא פטר רגל מנזקין בכוונת דריסה על הכלים כשלא נתכוין להזיק וזה אי אפשר דעל כרחך לאו בכוונת היזק חייביה רחמנא דאי בכוונת היזק א"כ היינו קרן והואיל וכן על כרחך ליכא למילף נזקין מקטלא לענין כוונה ורבינו שמואל מנא בספר ישן דלא

סג א מיי' פ"י מהל' מקי ממון הלכה ט סמג עשין סו: סד ב ג ד ה מיי׳ שס סלכה י והלכה יג:

תורה אור השלם אוֹ בֵן יִנְח אוֹ בַת יִנְח
בִּמִשְׁפָּט הַזֶּה יִעְשֶׂה לוֹ:

שור נאדם שעשה בו. שור קטן ההורג כשור גדול ההורג °דהא ובי קד מחמור. פ״ה דהך פירכא אדין ראשון דבדין שני דק"ו דחיש ואשה שהורע כחן בנוקין לא דנין קל מחמור דאפילו אינו דין שחייב. בו סקילה על חינוק קטן כעל אדם גדול: שכן אי לא הוה כתיב מועד כלל הוה ילפינן בהאי קל וחומר אע"ג דבק"ו חייב. בנוקין ארבעה דברים שהשור פטור מהן ונוק לא חשיב נמי קאמר לא חלקת האי לישנא לאו דוקא ולכך אנטריך לא אם

אמרת לעשות פירכא בדין שני שהוא ק"ו: נגיחה לנוקין. אנטריך לרבות נוקין משום דדרשינן בסיפיה דהאי קרא בנזקין בהמניח (לעיל דף לג.) כמשפט שור בשור וכן בסוף פרקין לענין שמירה מעולה דנוחין דרים מלא ישמרנו אע"ג דלא ישמרנו גבי מיתה כמיב: והא תם הוא. לא בעי למימר דמתני׳ כר"י הגלילי כדמוקי שמואל מתני׳ בהפרה (לקמן דף מח:) גבי היה אביו או בנו בתוכו דמאי דוחקיה דשמואל לאוקמי מתניתין כר"י הגלילי ומה פלוגתא הוה שייך בזה דהוו פליגי רב ושמואל מתני׳ כמאן ועוד דרישא דמתני׳ דקתני מועד דמשלם כופר ותם פטור מן הכופר לא אתיא כר"י הגלילי והא דלא מוקי שמואל מתני׳ דלקמן במועד ליפול על בני אדם בבורות כדמפרש מילתא דהכא במועד להתחכך על בני אדם בכתלים משום דההוא לא שכיחה כי החי: והא תם הוא. המקשן סבור שמתחכך בכותל להפילו ולא מתכוין להפילו על בני אדם דח"כ לא היה פטור ממיתה ועל זה מקשה והא תם הוא שאפילו עשה כן כמה פעמים והרג בני אדם שלא בכוונה אין מועד להרוג אדם °כדפי׳ לעיל מדלח חשכחן מועד במתכוין להרוג את הבהמה והרג את האדם ומשני במועד להתחכך על בני אדם פירוש במתחכך להנחתו כדמפרש ואזיל דהוי מועד מתחילתו והוי כאורחיה וא"ת ומי דוחקו לשמואל לומר שחייב כופר יעמידנו במתכוין להפיל הכותל ולא נתכוין להפיל על בני אדם ופטור גם מכופר לפי שהוא תם וי"ל דלרב ושמואל משמע להו

לישנא דמתני׳ דהתני ונפל על האדם שלא היה מתכוין להפילו אלא ממילא אירע שנפל ע"י שהיה מתחכך בו להנאחו ולכך קאמר שמואל היכא דמתחכך בכותל להנאתו כדמשמע לישנא דמתני׳ דפטור ממיתה וחייב כופר ורב אמר פטור מזה ומזה כדמשמע לישנא דפטור שפטור לגמרי והמקשן היה סבור דהא דנקט במתני' ונפל על האדם ולא קתני להפילו משום דלא מתכוין להפילו על האדם מיירי אבל מ"מ במתכוין להפילו ושלא על האדם משמע ליה שמיירי:

הבא נמי במתחבך להנאתו. תימה דהכא אמר רב דפטור מזה ומזה ולקמן בהפרה (ד' מח:) מוקי רב מתניתין דקתני משלם הכופר במועד ליפול על בני אדם בבורות וחזא ירוקא ותירך רבינו תם דלקמן הוי רגל בכוונה כשמניח עלמו בבור כדי לאכול הירק שבבור ויודע שמחמעך האדם כמו רגל שדרסה ע"ג חינוק ואכתי שיודע שיהרוג התינוק ולפיכך משלם כופר אע"פ שאין השור בסקילה הואיל ואינו מתכוין להזיק דילפינן רגל בכוונה מקרן בכוונה אבל הכא שמתחכך בכותל להנאמו ® (שלא בכוונה) הויא שן ש [שלא בכוונה] שאינו

שור בן יומו קרוי שור דכתיב (ויקרא כב) שור או כשב כי יולד:

דהא שור נמי מקא משלם: ס"ל בן ובת. הטנים משמע דלעיל מיניה כתיב והמית איש או אשה: ואין לי אלא במועד. דקרא במועד כתיב:

ולתם למיתה ולנוקין: פטור ממיחה. דהא לא נתכוין דאמרינן לקמן (ע"ב) כמיתת בעלים אם הרג כן מיתת השור שהרג: וחייב בכופר. דדרשינן n כופר אם כופר [שמות כא] להביא שלא בכוונה: ורב אמר פטור מוה ומוה. כדדריש "רבא לעיל [מג.] השור יסקל וגו' כל זמן שהשור בסקילה בעלים משלמין כופר: והא מם הוא. אפילו למאן דדריש אם כופר ה"מ למועד שלא בכוונה והאי תם הוא בחיכוך זה: **במועד ליפול על** בני אדם בבורות. לקמן בשור שנגח את הפרה (דף מח:): בשלמא התם. גבי שור שנפל על האדם בבור איכא לתרוני כדמתרנינן התם דהאי דלא קטלינן ליה בנגיחות ראשונות כגון דחזא ירוקא ונפל שלא בכוונה על זה שראה עשב בחוך פי הבור ובא לאוכלה ונפל: אלא הכא. הואיל ומועד לכך מאי שלא מתכוין איכא: הכא נמי. דחזינן ליה דמתחכך להנאתו ולא להפילו עליו:

לא חלקת בין תם למועד. לענין סקילה: שהורע כחן בנוקין. דחם הזיקו משלמין: יפה כחן. ° דחרש שוטה וקטן פגיעתן רעה החובל בהן חייב והן שחבלו בחחרים פטורין: וכי דנין קל מחמור. תם ממועד: להחמיר. על הקל דנימא כי היכי דחמור חייב קל נמי חייב דקדרשת תם ממועד במה מלינו דקתני חייב באיש ואשה וחייב בבן ובת במועד דהא חיוב דבן ובת במועד הוא דכתיב וקאמרת מה חיוב דאיש ואשה (במועד) עשה בו תם כמועד אף בן ובת נעשה בו תם כמועד ואשתכח דקא ילפת תם ממועד דאי לא אשכחת חיוב דבן ובת במועד לא הוה ילפת ליה בתם מאיש ואשה דהא במועד גופיה אי לאו דרבינהו הרא לא מצית לאתויינהו מדינא לעיל: אם החמיר. הכתוב בבן ובת ס באים ואשה במועד כתב לך שהרי חמור הוא לענין כופר: נחמיר. אנן מדינא בתם הקל בתמיה: אם אמרת באיש ואשה. כלומר וק"ו דדרשת נמי בסיפא פריכא הוא דאם אמרת באיש ואשה כו'. ל"א וכי דנין קל (ב) וחומר בן ובת שפטורין מן המלות מאיש ואשה וזה שמעתי וראשון מלאתי וכשר הוא מן האחרון דהיכי פשיטא ליה הך קולא והך חומרא דקמחמה וכי דנין כו' והא תנא אשכח חומרא בבן ובת דיפה כחן בנזקין מאיש ואשה: ס"ל או כן יגח או כם יגח. יגח יגח תרי זמני דריבה לה נגיחה למועד

ל) ר"מ מ"ז, ב) [לקמן מה:], ג) דאינהו הוו פטרי בדיניהו את שנתכוין להרוג את זה והרג את זה, ד) לקמן מח:, ה) ל"ל כאיש, ו) [לעיל מג:], ז) [ל"ל מג:], כ"ל מ"ו. רבה], ה) ר"מ מ"ז, ע) ר"מ, י) [ל"ל דרבה],

הגהות הב"ח

(A) גמ' בתס מנין והלא דין הוא: (ב) רש"י ד"ה אם אמרת וכו' לישנא אחרינא וכי דנין קל מחמור בן ובת:

גליון הש"ם

רש"י ד"ה שור כאדם וכו' דהא שור כן יומו קרוי שור. לקמן סה ע"ב: שם ד"ה יפה כחו דחרש שומה וקמן וכו'. לקמן פו ע"ל: תום' ד"ה והא תם הוא המקשן כו' כדפי' לעיל. דף מא ע"א ד"ה מאחר:

רבינו חננאל

אמר שמואל פטור ממיתה וחייב בכופר וכו׳. תניא כוותיה דשמואל ותיובתא דרבה.